

Erklæringen, der blev vedtaget enstemmigt på FN's 36. Generalforsamling den 25. november 1981 (resolution 36/55) har siden dannet grundlag for resolutioner i FN's Menneskerettighedskommission om gennemførelsen af dens bestemmelser på nationalt plan. For så vidt angår udøvelsen af religionsfriheden indeholder erklæringen samme begrænsning som Konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder. Men den udmærker sig ved i artikel 6 at præcisere de elementer, der skal indgå i religions- og trosfriheden.

Til disse hører retten til at dyrke sin religion eller overbevisning, at samles i denne anledning og at oprette og vedligeholde andagtssteder i dette øjemed, at anvende, anskaffe og benytte de for en religions ritualer eller sædvaner nødvendige redskaber og materialer, at skrive, udgive og fordele relevante skrifter inden for disse områder, at undervise i religion og om tro på de hertil egnede steder, at bede om og modtage frivillige bidrag fra personer og institutioner, at uddanne, udpege og vælge egnede ledere i overensstemmelse med vedkommende religions behov og standarder, at overholde fridage og fejre helligdage og højtideligheder i overensstemmelse med forskrifterne i den pågældendes religion eller tro samt retten til at etablere og bevare forbindelse med enkeltpersoner eller fællesskaber på nationalt og globalt plan.

Bekæmpelsen af religiøs intolerance er et fast dagsordenspunkt på de årlige samlinger i FN's Menneskerettighedskommission og indgår som en del af den danske menneskerettighedspolitik. Danmark er således sammen med de øvrige EU-lande konsekvent medforslagsstiller til et resolutionsforslag mod religiøs intolerance, der fremsættes af Irland. Sammen med bl.a. EU-landene modvirker Danmark ligeledes bestræbelser fra anden side på at få vedtaget ensidige resolutionsforslag om bagvaskelse af Islam og får disse ændret, således at de angår afstandtagen fra bagvaskelse af enhver religion.

Eksamination af de rapporter, medlemslandene skal afgive om deres gennemførelse af bestemmelserne i FN's grundlæggende menneskerettighedskonventioner – især Konventionen om Borgerlige og Politiske Rettigheder – udgør et vigtigt bidrag til at sikre overholdelse og fremme af respekten for religionsfriheden. Ikke alene udarbejdelsen af rapporterne i de enkelte stater, men nok så afgørende *overvågningskomiteernes* kritiske gennemgang af rapporterne, er anledning til med jævne mellemrum at se nærmere

både på retsregler og praksis for vilkårene for religionsfriheden og de med religionsfriheden nært forbundne rettigheder og forhold.

En særlig overvågningsfunktion er lagt i hænderne på FN's rapportør vedrørende religiøs intolerance. Den særlige rapportør har årligt siden 1987 afgivet beretninger om sin indsats for afskaffelse af religiøs intolerance og fremme af religionsfriheden. Rapporterne indeholder oplysninger om de besøg, henvendelser og øvrige tiltag, som den særlige rapportør har foretaget, statistiske data og oplysninger om religionsfrihed i forhold til national og international lovgivning, samt omtale af religionsfriheden i stater med særlige problemer på dette område. I rapporternes afsluttende kapitel giver rapportøren (for tiden Abdelfattah Amor, Tunesien) udtryk for sine overvejelser og anbefalinger. Rapportøren har på det seneste især rettet blikket mod ekstremistiske tendenser, diskrimination af minoriteter og kvinder. Han henstiller, at der i særdeleshed sættes ind på dialog- og forebyggelsesstadiet, herunder ikke mindst på inddragelse af religionskundskab i en international undervisningsstrategi.

FN's Børnekonvention fra 1989 indeholder i artikel 14 en bestemmelse om respekt for barnets ret til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed. Desuden skal staten respektere forældres, og i påkommende tilfælde værgers, ret og pligt til på passende måde, der svarer til barnets gradvise udvikling, at give retningslinier til barnet med henblik på udøvelsen af dets ret til religionsfrihed. Børnekomiteens gennemgang af medlemsstaternes rapporter om deres efterlevelse af konventionen tager også religionsspørgsmålet op.

En række stater, herunder Danmark, gør *indsigelse* bl.a. mod de forbehold, der tages af flere muslimske stater i forbindelse med tiltrædelse af internationale konventioner, og hvori det gøres gældende, at islamisk ret (Sharia) har fortrinsret for eller skal lægges til grund ved fortolkningen af konventionsbestemmelserne.

Europarådet

I Europarådets 41 medlemslande – i alt 800 millioner mennesker – er individuel såvel som kollektiv religionsfrihed beskyttet gennem bestemmelserne i artikel 9 og 11 i *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention*. Retten til at udøve og manifestere ens religion kan kun begrænses af staten ved lov og kun, hvis hensyn, der svarer til